

ÖG ve PD

I: Öğrenme Güçlükleri, Problem Davranışlar, İlişkili Etmenler, PD'nin Sonuçları

Öğrenme güçlüğü nedir?

Sözlü ya da yazılı dili anlama veya kullanmayla ilgili olarak bir ya da daha fazla temel psikolojik süreçte ortaya çıkan, dinleme, düşünme, konuşma, okuma, yazma, heceleme ya da matematiksel hesaplamaları yapmada yetersiz beceriler olarak kendini gösteren ve algısal yetersizlikler, beyin zedelenmesi, minimal beyin disfonksiyonu, disleksi ve gelişimsel afazi (konuşamama) gibi durumları da içeren bir güçlüktür.

Görsel işitsel ya da devinimsel yetersizliklerden; zihinsel yetersizlikten; duygusal bozukluklardan ya da çevresel, kültürel veya ekonomik yoksunluklardan kaynaklanan öğrenme problemlerini kapsamamaktadır (IDEA, 2004) Melekoğlu & Çakıroğlu

Sınıftaki davranış örüntüleri ve genel duygusal özellikleri

Sınıfta kurallara uymama

Kaba davranışlar sergileme

İnatçı, duyarsız, sorumluluk almama, umursamaz, işbirlikçi olmama ve tembel olma ile suçlanmaktadırlar.

Genel problemleri

- Aşırı sinirlilik ve düşmanlık
- Aşırı endişe
- Depresyon
- Aşırı hayal gücü
- Macera arama
- Anti sosyal /karşıt davranışlar (Hallahan vd., 2005)

Kendine güven ve özsaygıda azalma

Kendini suçlama

Düşük akademik motivasyon

Öğrenilmiş çaresizlik

Görev dışı davranışlarla daha fazla ilgilenme,

Dikkatinin kolayca dağılması

Davranım bozuklukları

Öğretmenler, NG çocuklara oranla ÖG çocukları daha olumsuz görüyorlar ve uyumsal sosyal davranışlarının daha az olduğunu düşünüyorlar.

- Heterojen bir grup
- Sınıf düzenini bozucu (hafif) problem davranışlardan ciddi sosyal sorunlara yol açacak uygun olmayan davranışlara (suç davranışları, şiddet, madde kullanımı vb.) kadar geniş bir yelpazede problem davranış sergileyen çocuklar görülebilmektedir
- Bu ders kapsamında; dürtüsel olarak nesne fırlatma, vurma, bağırma, öfke nöbeti geçirme, inatlaşma, patronluk taslama, kurallara uymama, uyumsuz davranışlar sergileme, sürekli tartışma/karşı çıkma ve diğerlerini suçlama gibi davranışları olan çocuklarla ilgili yapılabilecekler tartışılacaktır.
- Suça karışma, madde kullanımı, kendini yaralama, hırsızlık gibi antisosyal davranışlar için diğer uzmanlarla iletişime geçilmesi gerekmekte, çok yönlü bir planlama gerekmektedir.

Problem davranışlar birçok farklı etmene bağlı olarak ortaya çıkabilmektedir

- Problem davranış alanları:
- Uyumsuz davranışlar
- Uygun olmayan davranışlar
- Dürtüsellik
- DEHB

Problem davranışlarla ilişkili diğer beceriler/davranışlar ve yeterlilikler:

- Dil becerileri
- Sosyal beceriler
- Arkadaşlık ilişkileri

Uyumsal davranışlar

UD, literatürde hayatta kalma, görev üzerinde çalışma, uyumsal işlevde bulunma, okula uygun davranışlar ve kişisel/sosyal davranışlar olarak tanımlanmaktadır.

ÖG olan çocuk ve gençlerin ciddi derecede uyumsal davranış sorunları olduğu belirtilmektedir.

Weller ve ark. (1994) uyumsal olmayan davranış gelişiminin uzun süre başarısız olmayla bağlantılı olduğunu belirtmektedir.

Alanyazında kısa süreli olarak, işbirliğine dayalı rehberlik, kendini yönetme, akranın gözlemi ya da bireyin kendisini gözlemesi ve akran aracılı davranışların grup tarafından değerlendirilmesi gibi çalışmaların etkilerine bakılmış ve sınıftaki davranışlarda iyileşme olduğu gözlenmiştir.

Uygun olmayan davranışlar

UOD, duygularını dışa vurma ya da düzeni bozucu davranışlar, çocuklarda suç davranışları, şiddet içeren suç ve fiili saldırganlık içerir.

Sınıfta UOD sergilemelerine karşın ergenliğe doğru suça eğilim olabilmektedir. Bu davranışlarının nedeni akran baskısına boyun eğmeleridir. Bunun nedeni de akranlarla ilişki/arkadaşlık kurabilmek için sosyal ipuçlarını okumadaki yetersizlikleridir.

Sosyal üst bilişsel ve strateji öğretimi, motivasyon müdahaleleri, azalan davranışların (uod) ayrımlı pekiştirilmesi, gruba dayalı mola ve grup rehberliği müdahale olarak kullanılmıştır.

Dürtüsellik

Dikkat becerilerindeki yetersizlik ve dürtüsel yanıt verme/cevaplamayı içerir.

ÖG çocukların dürtüsellikte normların üzerinde davranış örüntüleri sergilemekte ve dikkat becerilerinde yetersizlik göstermektedirler.

Müdahalede kendine sözel yönerge verme, kendi kendine öğretim, frekans ayarlı işitsel eğitimciler ve kendini gözleme etili olarak kullanılmaktadır.

DEHB

Hiperaktivite - aşırı motor hareketlilik - ya da kendini kontrolde güçlük; ya da DEHB görülebilmektedir.

Niceliksel olmasa da niteliksel açıdan NG çocuklar ile ÖG çocuklar arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir.

DEHB olan tüm çocuklar ÖG değildir ancak ÖG çocukların yaklaşık %50'sinde dikkat problemleri ve/veya DEHB görülebilmektedir.

Grup rahatlama eğitimi ve ebeveyn katılımı ile erkek ÖG çocuklarda hiperaktiviteyi azaltmada başarılı olunmuştur (1 çalışma).

Özet

ÖG çocuklarda NG çocuklara oranla uyumsal davranış, uyumsuz davranışlar, dürtüsellik ve DEHB açısından farklılıklar vardır.

Uyumsuz davranışların sıklığı ile uyum davranışlarındaki sorunlar yaşla birlikte artmaktadır.

Başarılı çıktılar için...

Davranışsal Gelişim

DEHB
Uyumsuz davranışlar
Dürtüsellik
Uyumsal davranışlar

Bilişsel/Akademik Gelişim

Akademik yeterlikler
Bilişsel beceriler
Dil kullanımı

Sosyal Gelişim

Aile işlevleri
Yetişkin uyumu
Sosyal yeterlik

Duygusal Gelişim

Motivasyon
Yalnızlık
Depresyon/İntihar
Huy
Kaygı
Özellikler
Benlik kavramı

Bu modele göre

Herhangi bir alanda görülen bozukluklar diğer alanları da etkileyecektir.

Örneğin, ergenlikte suç davranışlarının

- a) ög ye neden olan bilişsel işleme bozukluklarından mı kaynaklanıyor,
- b) para gereksinimi ve işsizliğe neden olmuş olan akademik başarısızlıktan mı
- c) işten atılmaya neden olan sosyal yetersizlikten mi
- d) okul yıllarında görülen alışkanlık olmuş olan uygun olmayan davranışlardan mı yoksa
- e) ilgi gereksinimi yaratan normal dışı kaygı ve/veya yalnızlıktan mı kaynaklanıyor, sebebi kesin/net değildir.

Bu modele göre tüm bunların olası etkileşimlerinden kaynaklanıyor olabilir. Bu nedenle müdahalenin de tüm bu değişkenleri hedefliyor olması gerekmektedir.

- Değerlendirmede, çocuğun başarılı olmasını sağlayabilmek için, çocuğun uzun süreli gelişimini ve yaşamda genel başarısını etkileyebilecek tüm değişkenlere ilişkin değerlendirme yapmak gerekmektedir.

- Problem davranışlarla ilişkili diğer davranışlar/beceriler
  - Dil becerileri
  - Sosyal beceriler
  - Arkadaşlık ilişkileri

Dil becerileri

- Dil becerilerinde zorluk yaşıyan çocuklar, isteklerini ve gereksinimlerini ifade edemediklerinde problem davranışlar sergilemektedir.
- İleri düzeyde; iletişim kurmakta zorlanan, kendilerini diğerklerine ifade etmekte zorlanan çocuklar/bireyler diğerkleriyle çatışma yaşamakta ve daha çabuk sinirlenmektedir/öfkelenmektedir.
- Dili anlamakta zorlanan çocuklar kendilerinden bekleneni anlamakta zorlanmakta, yönergeleri takip etmekte zorlanmakta bu nedenle de uyumsuz/kurallara uymayan ve küstah (defiant) görülmektedir (Cohen, 2001).

Sosyal beceriler

- Benlik kavramında sorunlar (Chapman, 1988),
- Akran kabulünde sorunlar (Dudley-Marling & Edmiaston, 1985; Wiener, 1987),
- Kişiler arası becerilerde zorluklar (LaGreca, 1987),
- Sosyal uyum sorunları (Bruck, 1986),
- Sosyal yeterliğe ilişkin sorunlar (Gresham, 1988),
- Davranışsal işlevlerde sorunlar (Thompson & Kronenberger, 1990),
- Uygun olmayan sınıf içi davranışlar (Bender & Smith, 1990),
- İletişim yeterliği eksiklikleri (Donahue, Pearl, & Bryan, 1983),
- Sosyal algı sorunları (LaGreca, 1981; Maheady & Sainato, 1986),
- Sosyal biliş sorunları (Pearl, 1987),
- Rol üstlenme sorunları (Kitano, Stiehl, & Cole, 1978),
- Davranışların nedenlerine atıfta bulunmada sorunlar (Licht & Kistner, 1986),
- Sosyal ilişkiler kurma ve sürdürme sorunları (Pearl, Donahue, & Bryan, 1986; Perlmutter, 1986; Wiener, 1980)
- Sosyal sorun çözme, sosyal mantık yürütme sorunları (Kavale, & Forness, 1996).

Kavale & Forness (96) Social skill deficits and learning disabilities: A meta-analysis. *Journal of learning disabilities*, 29(3), 226-237.

Akran ilişkileri

- “Peer Popularity of Learning-Disabled Children.”
1974-1976 Tanis Bryan
- Sosyometri puanları NG akranlarından düşük
- Akranları tarafından daha az kabul görüyorlar, daha fazla reddediliyorlar ya da görmezden geliniyorlar
(Kavale & Forness, 1996; Ochoa & Olivarez, 1995; Swanson & Malone, 1992)
- Grubun yaklaşık %80’i NG akranlarından daha düşük kabul oranına sahip
- Bazı araştırmalarda %50’sinin akranları tarafından reddedildiği söyleniyor

-
- Tüm ÖG çocukların akranlarla sorunları olmuyor!!!
  - Akran ilişkilerindeki heterojenliğin çocukların hangi davranışlarıyla ilişkili olduğuna ilişkin çalışma yapılması gerekiyor.
  - *Arkadaşlık ilişkileri:* Arkadaşlık, iki kişi / birkaç kişi arasında kişilerin birbirlerine olumlu duygular beslediği ilişkidir.
  - Kişinin, büyük bir grupta reddedilse bile, tek bir arkadaşı olmasının bu reddedilmenin olumsuz etkilerinden bireyi koruduğu iddia edilmektedir.

-
- ÖG çocuklar en az bir tane çok iyi arkadaşları olduğunu belirtmektedir (%96)
  - Ortalama 4 arkadaşları olduğunu ifade etmektedirler.
  - Arkadaşlıklarına ilişkin ifadeleri NG çocuklara benzemektedir.
  - ÖG çocuklar genelde kendilerinden küçük çocukları «en iyi arkadaşım» olarak nitelendirmektedir.
  - Arkadaşların karşılıklı «en iyi arkadaşım» ifadelerinde ÖG çocukların %53 ile ismini söyledikleri arkadaşları en iyi arkadaşım demiştir, NG çocuklarda bu oran %72 bulunmuştur.

PD'nin sonuçları

- Sosyal beceri yetersizlikleri
- Akademik başarısızlık
- Olumsuz akran ilişkileri
  - Dikkat eksikliği olan / aşırı hareketli ve agresif olarak nitelendirilen ÖG çocukların sosyometrik statüleri de düşük / sosyal kabulleri daha düşük
- Akranlarının daha bağımlı, kendine güveni az, pasif olarak nitelendirdikleri ÖG çocukların sosyal kabulleri daha düşük
- Akranlarının düzeni bozucu davranışları olduğunu belirttikleri, daha bağımlı gördükleri, daha fazla kavga çıkaran ÖG çocukların arkadaş olarak görülmesi olasılığı daha düşük / sevilmeyen çocuklar; işbirliğine daha yakın olanların kabulü daha yüksek

Kaynaklar

file:///C:/Users/SYD/Downloads/AmerongenMishnaPsychoanalyticSocialWorkLDandSelfPsychology.pdf

Kavale & Forness (96) Social skill deficits and learning disabilities: A meta-analysis. Journal of learning disabilities, 29(3), 226-237.

<https://www.jstor.org/stable/pdf/1511128.pdf>

Melekoğlu, M. A. & akıroğlu, O. (2015) (Ed.). *Öğrenme güclüğü olan ocuklar*. Ankara: Vize Yayıncılık.